

OBLIKOVANJE IN IZVAJANJE PROGRAMOV ZDRAVSTVENE VZGOJE NA CELJSKEM OBMOČJU*

Viktorija Rehar

UDK/UDC 61:374:614.1

DESKRIPTORJI: *zdravstvena vzgoja; zdravstvene službe; Celje*

IZVLEČEK – Uresničevanje programov zdravstvene vzgoje na celjskem območju temelji na letnem programu zdravstvenovzgojne dejavnosti v TOZD-ih zdravstvenih organizacij. Ta upošteva kadrovske, organizacijske, materialne, programske in vsebinske podlage TOZD-ov, ki so zajete v programih zdravstvenega varstva. Program je sestavni del nalog vseh zdravstvenih delavcev. Vsebuje tematska področja, ki jih izvajajo vse enote, posebne programe skupinske zdravstvene vzgoje in programe zdravstvene vzgoje in izobraževanja, ki jih izvajajo zdravstvene organizacije v vzgojnovarstvenih organizacijah, šolah, delovnih organizacijah in drugih interesnih skupnostih. Območni metodološki center za zdravstveno vzgojo je Zavod za socialno medicino in higieno v Celju. Opisani so cilji, oblike dela in naloge organizatorja zdravstvene vzgoje. Programi zdravstvene vzgoje v posameznih enotah zdravstvenih organizacij so le okvirno opredeljeni. Tako je mogoča želena kreativnost pri oblikovanju in uresničevanju zdravstvenovzgojnega programa znotraj posameznih enot oziroma TOZD-ov, hkrati pa je zagotovljen sistematičen pristop v okviru zdravstvenih organizacij.

WORKING OUT AND IMPLEMENTING HEALTH EDUCATION PROGRAMMES IN THE CELJE REGION

DESCRIPTORS: *health education; health services; Celje*

ABSTRACT – Health education programmes in the Celje region are carried out in line with the yearly programme of health education worked out for health institutions. It is based on the requirements of basic organizations concerning the staff, organization, programme and forms of health care services provided. This programme makes part of the work carried out by all health workers. Certain parts of the programme are implemented by all units, while special programmes of community health education are conducted in kindergartens, nurseries, schools and working organizations. The Celje Centre for Social Medicine and Hygiene functions as a regional methodologic centre for health education. The author presents the objectives pursued and the forms of work and duties carried out by those responsible for the organization of health education programmes. Different elements of these programmes are not strictly defined, therefore individual basic organizations within health institutions are given free scope for their creativity as concerns the working out and implementation of their programme. Health institutions are responsible for these tasks to be undertaken in a systematic manner.

Oblikovanje in izvajanje programov zdravstvenovzgojne dejavnosti na celjskem območju temelji na dobrem poznavanju kadrovskih, organizacijskih, programskih, vsebinskih in materialnih možnosti. Poznati je treba tudi nekaj osnovnih demografskih kazalcev in statističnih ugotovitev.

Celjsko območje obsega osem občin (Brežice, Celje, Laško, Sevnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje, Žalec). Te imajo dva zdravstvena centra – Zdravstveni center Brežice in Zdravstveni center Celje, dve lekarni in pet naravnih zdravilišč. Potrebam 235 933 prebivalcev po bolnišničnem zdravstvenem varstvu sta namenjeni dve bolnišnici. Za celotno zdravstveno varstvo prebivalstva skrbi

2 431 zdravstvenih delavcev in sodelavcev, in sicer 1 zdravnik na 659 prebivalcev, 1 višja medicinska sestra na 951 prebivalcev, 1 srednja medicinska sestra na 293 varovancev, 1 zobozdravnik na 2 408 prebivalcev in 1 farmacevt na 4 718 prebivalcev.

Delitev dela med osnovnim in specialističnim zdravstvenim varstvom v zdravstvenih organizacijah je dogovorjena s samoupravnim sporazumom o delitvi dela v Zdravstvenemu centru Celje (ZCC). To zajema tudi področje zdravstvene vzgoje. V TOZD-u Zavod za socialno medicino in higieno je metodološki center za zdravstveno vzgojo. V njem oblikujemo in izvajamo skupno dogovorjene naloge v okviru zdravstvene dejavnosti in interdisciplinarno. Komisija za zdravstveno vzgojo pri DS ZCC zagotavlja sistematičen pristop ob pomoči samoupravnih organov, samoupravnih interesnih skupnosti, družbenopolitičnih skupnosti in organizacij ter društev.

Program zdravstvenovzgojne dejavnosti v TOZD-ih zdravstvenih organizacij v letu 1986

Izhodišča za oblikovanje in izvajanje programov so bila sprejeta že leta 1981. Združena so v šestih ciljih:

1. *sistematično oblikovati zdravstveno kulturo posameznika in družbe s pomočjo zdravstvenovzgojne in izobraževalne dejavnosti v sistemu zdravstvenega*

* Aktualne usmeritve na področju zdravstvene vzgoje – strokovni del skupščine Zveze društev medicinskih sester Slovenije, Ljubljana, 2. aprila 1986.

Tematika na tej skupščini je odraz potreb, zahtev in pričakovanj zdravih in bolnih varovancev v zvezi z zdravstveno vzgojo v sistemu zdravstvenega varstva, kjer so medicinske sestre izredno pomembna skupina organizatorjev in izvajalcev zdravstvenovzgojne dejavnosti v interdisciplinarnem timu sodelavcev.

Kadar govorimo o vplivu posameznih poklicnih skupin, lahko rečemo, da so medicinske sestre opravile pionirsko delo na vseh področjih strokovne in družbene dejavnosti v zdravstveni vzgoji. Njihovo delovanje je usmerjeno v zmanjševanje nacionalne patologije prebivalstva, v oblikovanje in spreminjanje odnosa do zdravja ter izboljšanje ravni zdravstvene kulture posameznika in družbe kot celote. To naj bi dosegli predvsem z različnostjo pristopa k obravnavani problematiki, pri vsakodnevnem opravljanju nalog na področju zdravstvenega varstva in na drugih strokovnih področjih.

Zdravstvenovzgojna dejavnost medicinske sestre je pomembna kot proces interakcije in komunikacije med člani negovalnega tima ter med zdravimi in bolnimi varovanci in je sestavni del celotne dolgoročno usmerjene socialne politike. Profesor Trstenjak jo razlaga kot dejavnost, ki je namenjena človeku, odprtemu bitju v prostor in čas in medčloveškim odnosom; izhaja iz preteklosti v sedanost in je usmerjena v prihodnost. Sodobni človek je zajet v nemir razvoja in napredka. Zato je njegova podoba, kakor si jo zamišlja in izkustveno doživlja, dinamična, vpeta v rastočo hitrost napredka.

Ne moremo mimo teh ugotovitev. Menimo, da so bistvene za zdravstvenovzgojno delo, saj zahtevajo neprestano dinamičnost, prilagajanje, preverjanje in obnavljanje znanja ter uporabno vrednost pridobljenih navad, znanj. Od družbe, vseh družbenih dejavnosti, od sistema zdravstvenega varstva ter drugih sistemov pa terjajo praktično uporabnost ugotovljenega, ob natančni opredelitvi potreb, ciljev, možnosti, posameznih delovnih programov v stroki in zunaj nje.

Pri aktualnih usmeritvah na področju zdravstvene vzgoje smo se omejili na delovna področja medicinskih sester pri pripravi in izvajanju procesa zdravstvene nege in vzgoje. Vodilo so nam globalni cilji strategije Zdravje za vse do leta 2000, ki so poudarjeni tudi v letošnji poslanici Svetovne zdravstvene organizacije za svetovni dan zdravja. Ta še posebej opozarja na pomembnost sistematičnega zdravstvenovzgojnega dela v primarni preventivi; opozarja na nujnost gibanja, športa, pravilne prehrane in osebne odgovornosti ter na širjenje te miselnosti v ožje in širše socialno okolje (Iz uvodnega nagovora V. Rehar, ki je vodila strokovni del skupščine ZDMSS).

*Zdravstvenovzgojna razstava na tradicionalnem oktobrskem sejmu Vse za otroka v Celju
(Foto: arhiv Referata za zdravstveno vzgojo, ZSMH, Celje)*

varstva in zunaj njega pri različnih skupinah prebivalstva, pri zdravih in bolnih varovancih;

2. motivirati vse varovance za zdravje, za zdrav način življenja in za krepitev lastne aktivnosti in odgovornosti do zdravja v danem okolju na podlagi ugotovljenih potreb, možnosti izvajanja in doktrinarnih usmeritev;

3. v interdisciplinarni tim strokovnjakov – sodelavcev in izvajalcev v procesu zdravstvene vzgoje aktivno in sistematično vključiti vse zdravstvene in druge delavce;

4. zagotoviti redno strokovno izpopolnjevanje s področja zdravstvene vzgoje in postopoma doseči »bazični kod« zdravstvene vzgoje;

5. s pomočjo različnih aktivnih metod in sredstev, z avdiovizualno izobraževalno tehnologijo in s pomočjo zdravstvenovzgojnega gradiva izpopolniti programe, racionalizirati zdravstveno varstvo in izboljšati kakovost tretjega življenjskega obdobja;

6. spremljati in ugotavljati potrebe, načrtovati in vrednotiti (evalvirati) zadovoljevanje potreb posameznika in družbe; spremljanje zdravstvene vzgojenosti je mogoče le v okviru dinamičnega pristopa in ob zagotovljenem evidentiranju, poročanju in dokumentaciji.

Praktični primer oblikovanja in izvajanja programa zdravstvene vzgoje na celjskem območju temelji na programih TOZD-ov. Pripravili smo **Program zdravstvenovzgojne dejavnosti v TOZD-ih zdravstvenih organizacij za leto 1986**, ki je podlaga za uresničevanje ustreznih, določno opredeljenih programov – delovnih nalog enot, oddelka, službe, TOZD-ov oziroma celotne zdravstvene organizacije.

Ta upošteva kadrovske, organizacijske, finančne, programske, materialne in vsebinske podlage TOZD-ov, zajete v programih zdravstvenega varstva TOZD-ov in posameznih enot ter je sestavni del nalog zdravstvenih delavcev in sodelavcev.

Kadrovske podlage zagotavljajo:

1. timski pristop vseh zdravstvenih delavcev in sodelavcev v zdravstveni organizaciji oziroma TOZD-u ali enoti v skladu z opisi del in nalog v zvezi z zdravstvenovzgojno dejavnostjo;
2. organizator zdravstvenovzgojne dejavnosti v TOZD-u v skladu s programom zdravstvenega varstva in opisom del in nalog;
3. multidisciplinarni pristop sodelavcev v procesu zdravstvene vzgoje in izobraževanja v okviru dogovorjenih del in nalog.

Organizacijske podlage: Zdravstvenovzgojna dejavnost je sestavni del rednega programa zdravstvenega varstva TOZD-a in je prikazana kot poseben program; izvajamo ga v okviru rednih in izrednih nalog TOZD-a.

Za nemoten potek del in nalog je treba zagotoviti delovni prostor ter osnovno avdiovizualno tehnologijo, potrebne materialne in druge pripomočke za organizatorja in za sodelavce tima glede na načrtovane vsebine, enote in populacijo.

Finančne podlage zajemajo: kadrovske, organizacijske, izvajalske, poslovne in materialne stroške, stroške razširjene reprodukcije in amortizacije. Odkup programa zdravstvene vzgoje je sestavni del odkupa programa zdravstvenega varstva, vendar so sredstva in njihova poraba prikazana posebej.

Programske podlage vključujejo: vsebine, metode in tehnike zdravstvenovzgojnega in izobraževalnega dela, populacijske skupine, zdrave in bolne varovance, kvalitativne in kvantitativne kazalce opravljenega dela v vseh organizacijskih enotah zdravstvenih organizacij in zunaj njih, predvideno število kadrov in porabljenega časa ter čas, potreben za zbiranje, vrednotenje in interpretacijo povratnih informacij.

Osnovno izhodišče za oblikovanje programa so dogovorjena delitev dela na prvi, drugi in tretji ravni, smernice Univerzitetnega zavoda za zdravstveno in socialno varstvo v zvezi z vsebinami ter delovni program Komisije za zdravstveno vzgojo pri DS ZCC z ugotovljenimi potrebami zdravih in bolnih varovancev po zdravstveni vzgoji.

Zdravstvenovzgojne vsebine:

1. Zajemajo **tematska področja, ki jih izvajajo vse enote** (vsebine so prilagojene potrebam zdravih in bolnih varovancev), in sicer: zdrava prehrana, osnovna higiena (osebna higiena, higiena doma, delovno mesto, okolje), preprečevanje kajenja, alkoholizma, vseh vrst nesreč, zdravstvena vzgoja družine, kronično-degenerativna obolenja, diabetes, hipertonijska bolezen, respiratorna obolenja in preprečevanje, primarna preventiva vseh obolenj, zdrav način življenja, pomen športne aktivnosti, gibanja, rekreacije, preprečevanje nastanka stresnih situacij, načrtovanje družine, zobozdravstvena preventiva, skrb za duševno zdravje in dobre medsebojne odnose.

2. **Posebni programi**, ki jih izvajajo dispanzerji ali enote oz. službe **kot skupinsko zdravstveno vzgojo v zdravstveni organizaciji** (materinska šola, zdravstvena vzgoja za starše, šolarje, delavce, diabetike, hipertonijske, alkoholike, delo enot splošne medicine z bolniki v zvezi z nekaterimi skupinami bolezni, delo bolnišnic v zvezi s posameznimi skupinami bolnikov itd.

3. **Dogovorjeni programi zdravstvene vzgoje in izobraževanja**, ki jih v vzgojnovarstvenih organizacijah, osnovnih šolah, šolah usmerjenega izobraževanja, v delovnih organizacijah, krajevni skupnosti, družbenopolitičnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah ter društvi organizirajo in izvajajo zdravstvene organizacije.

Zdravstvenovzgojna gradiva, ki jih je izdala in založila Komisija za zdravstveno vzgojo Zdravstvenega centra Celje, TOZD Zavod za socialno medicino in higieno, Celje (Foto: arhiv Referata za zdravstveno vzgojo, ZSMH, Celje)

Vsa tri naštetá področja so razčlenjena v programu zdravstvene vzgoje v zdravstvenih delovnih organizacijah v letu 1986 po organizacijskih enotah. Opredeljene so naloge skupnega pomena, naloge posameznih enot pa so navedene okvirno. Tako je mogoča kreativnost pri oblikovanju in uresničevanju programa znotraj enot, oziroma TOZD, istočasno pa je zagotovljen sistematičen pristop v okviru zdravstvenih organizacij.

Oblike dela

V enotah izvajamo individualno in skupinsko zdravstveno vzgojo pri vseh varovancih. Posebej načrtujemo zdravstveno vzgojo v čakalnici (oprema čakalnic in razdeljevanje zdravstvenovzgojnih gradiv). Metodo dela s tekstom uvajamo v vsakdanje praktično delo, metodo demonstracije pa skušamo ponovno vpeljati kot rutinsko metodo. Druge metode so odvisne od kreativnosti posameznika, zato jih kot skupno izhodišče za izvajanje programa zdravstvene vzgoje v tej fazi še ne moremo zagotoviti.

Kvalitetno izvajanje zdravstvenovzgojnega programa je odvisno od strokovne usposobljenosti izvajalca, od sredstev avdiovizualne tehnologije, ki so na voljo, od izobraževanja ter od kvalitetnih pisnih in drugih zdravstvenovzgojnih gradiv.

Programi zajemajo redno strokovno izpopolnjevanje izvajalcev, obnavljanje ter nadgradnjo predhodnih bazičnih znanj. Za samostojne operativne delavce predvidevamo sedem delovnih dni, za druge pa dva delovna dneva letno.

Otroci vsako leto rišejo na temo Skrb za lastno zdravje. Najboljše risbe in druge likovne izdelke razstavijo v Muzeju revolucije v Celju, mladim umetnikom pa ob svetovnem dnevu zdravja podelijo priznanja (Foto: arhiv Referata za zdravstveno vzgojo, ZSMH, Celje)

TOZD mora imeti na voljo minimalno avdiovizualno opremo: diaproyektor, kinoprojektor, grafoskop, projekcijsko platno, plastigrafe, flanelografe, zadostno število diapozitivov, diafilmov in filmov glede na tematiko, modele, stenske slike, pisna navodila z zdravstvenovzgojno vsebino in potrebami varovancev, priročno knjižnico.

Dokumentacija sestoji iz osnovne in poročevalske evidence za potrebe delovne organizacije in za poročanje.

Pripraviti moramo koledar zdravstvenovzgojne dejavnosti po posameznih enotah oziroma po posameznih dejavnostih.

Izvajanje zdravstvene vzgoje

Izvajanje zdravstvene vzgoje je opredeljeno v programu zdravstvene vzgoje in je vezano na naslednje organizacijske enote: otroški dispanzer, šolski dispanzer, dispanzer za žene, drugi dispanzerji glede na potrebe oziroma ogroženost varovancev, dispanzerji za medicino dela in obratne ambulante, enote splošne medicine,

dispanzerji mladinskega (preventivnega) zobozdravstva, enote zobozdravstvenega varstva odraslih, patronaža in zdravstvena nega bolnika na domu, dežurna služba, laboratoriji, fizioterapija, rentgenska dejavnost, reševalna služba, lekarna, zdravilišče in bolnišnica.

Pri vseh je treba posebej programirati zdravstvenovzgojno dejavnost v čakalnici.

V skupinsko delo naštetih enot vgradimo programe glede na interese varovancev oziroma populacije. Sistematično začnemo izvajati programe za starše, za otroke, za šolarje in mladino, za mlade v zvezi z načrtovanjem družine, materinske šole, šole za žene v klimakteriju, za bolnike s kronično-degenerativnimi obolenji, za diabetike, za hipertontike, programe v zvezi z aktualno patologijo populacije, programe primarne preventive itd.

Dela in naloge organizatorja zdravstvene vzgoje v TOZD-u

Splošni podatki, opredelitev poklica: opravljanje zelo zahtevnih del in nalog na področju celovitega zdravstvenega in socialnega varstva v preventivni, dispanzerski, bolnišnični in zunajbolnišnični dejavnosti, samostojno opravljanje del na področju procesa zdravstvene nege in vzgoje.

Poklicna skupina: poklic za zdravstveno varstvo, višja medicinska sestra.

Sorodni poklici: vsi poklici za zdravstveno varstvo.

Področje poklicnega udejstvovanja: delavec vodi, organizira, koordinira in operativno izvaja zdravstveno vzgojo na podlagi dogovorjenega programa na ravni TOZD v zdravstvenih organizacijah, sodeluje z drugimi, npr. z vzgojnovarstvenimi organizacijami, osnovnimi šolami, delovnimi organizacijami, krajevnimi skupnostmi itd.

Način izobraževanja: izobrazbo za poklic je mogoče pridobiti z vzgojno-izobraževalnim programom za nego in zdravljenje (VI/1), smer zdravstveni terapevt. Funkcionalna znanja je mogoče pridobiti s programi usposabljanja in izpopolnjevanja na področju zdravstvene vzgoje.

Posebnosti poklica: osnovna posebnost je delo z ljudmi, z zdravimi in bolnimi varovanci v zdravstvenih organizacijah in zunaj nje. Potrebno je stalno obnavljanje znanja.

Področja del in nalog:

- sodelovanje pri opredelitvi ciljev zdravstvene vzgoje pri oblikovanju programov ter načrtovanju procesa zdravstvene vzgoje v TOZD-u,
- vodenje zdravstvenovzgojnega tima in koordinacija dela med enotami,
- ugotavljanje potreb zdravih in bolnih varovancev po zdravstveni vzgoji,
- spremljanje in vrednotenje (evalvacija) zdravstvene vzgoje v enotah, v TOZD-ih, pravočasno izvajanje nalog in poročanje,
- vodenje dokumentacije v zvezi z zdravstvenovzgojno dejavnostjo v TOZD-ih,
- operativno izvajanje del in nalog, dogovorjenih v programu zdravstvene vzgoje TOZD-ov, organizacija dela, priprava prostora, gradiv itd.,

BISTVENO JE, DA SE NE NAVELIČAMO HOTETI IN ŽIVETI. VSE DRUGO NI ODVISNO OD NAS.

Romain Rolland

– priprava za izvajanje skupinskega zdravstvenovzgojnega dela in tečajev v TOZD-ih in zunaj njih (vzgojnovarstvene organizacije, osnovne šole, šole usmerjenega izobraževanja, delovne organizacije, drugi), nabava in distribucija avdiovizualnih sredstev in gradiv za TOZD-e,

– kreativnost pri izdelavi avdiovizualnih sredstev in pripomočkov kot dopolnilo k opremi čakalnice, zagotovitev pisnih navodil,

– pravilno ravnanje in uporaba avdiovizualnih sredstev in tehnologije.

Delovni pogoji: Delavec opravlja dela in naloge dopoldne, po potrebi tudi popoldne, odvisno od potreb varovancev v zdravstveni organizaciji in na terenu. Dela opravlja sam ali v skupini.

Pri opravljanju del in nalog je potrebno prilagajanje, strpnost, poznavanje komuniciranja z ljudmi in sodelovanja v interdisciplinarnem timu. Potrebne so sposobnosti vodenja in organiziranja dela ter samostojnega izvajanja nalog. Zato je potrebna prisebnost, iznajdljivost, iniciativnost, samostojnost in emocionalna stabilnost. Naloge bo dobro opravljal delavec, ki ima razvit čut odgovornosti, točnosti in urejenosti ter smisel za red in disciplino.

Posebna poklicna znanja so znanja, ki delavcu omogočajo uspešno izvajanje zdravstvenovzgojnega dela pri zdravih in bolnih varovancih in skladu z aktualnimi ugotovitvami medicinske in sociološke, andragoške in pedagoške znanosti.

PROGRAM ZDRAVSTVENE VZGOJE V ENOTAH SPLOŠNE MEDICINE

Zdravstvena vzgoja in izobraževanje je sestavni del nalog vsakega zdravstvenega delavca v enotah splošne medicine. Izhaja iz ugotovljenih potreb varovancev, ki prihajajo kot uporabniki zdravstvenega varstva v zdravstvene in druge ustanove, oziroma smo jih ugotovili pri obisku na domu.

Program zajema:

1. zdravstvene delavce
2. delavce v zdravstvu
3. zdrave varovance
4. ogrožene varovance
5. bolnike
6. druge, ki sodelujejo pri zdravstveni vzgoji

1.1. Predvidevamo ustanovitev interesnih skupin zdravstvenih delavcev na temo **Skrb za lastno zdravje**.

1.2. Vsi zdravstveni delavci v splošni medicini postopoma opravijo tečaj zdravstvene vzgoje.

1.3. Strokovno izpopolnjevanje in izobraževanje za zdravstveno vzgojo.

1.4. Vsak TOZD ima delavca, zadolženega za zdravstveno vzgojo, ki skrbi za izvajanje in usklajevanje zdravstvenovzgojnega dela v splošni medicini. Posebno skrb naj posveča opremi ambulant in čakalnic z zdravstvenovzgojnim gradivom in avdiovizualnimi sredstvi. Istočasno ugotavlja potrebe varovancev po zdravstveni vzgoji. Uvaja nove oblike zdravstvene vzgoje in zdravstvenega izobraževanja.

2.1. Za delavce v zdravstvu organiziramo tečaje iz higienskega minimuma.

2.2. Oblikujemo interesne skupine na temo **Skrb za lastno zdravje**.

3.1. Oblikujemo interesne skupine varovancev občanov na temo **Skrb za lastno zdravje**.

3.2. Skupaj z varovanci iščemo in uvajamo nove oblike zdravstvenovzgojnega dela.

4.1. Oblikujemo interesne skupine rizičnih varovancev.

5.1. Interese skupine bolnikov glede na bolezen; istočasno sodelovanje pri drugih interesnih skupinah (diabetiki, hipertoniki, osebe s prekomerno telesno težo itd.).

5.2. Individualno in skupinsko zdravstvenovzgojno delo predvsem z bolniki in ogroženimi varovanci ter sodelovanje s svojci.

6.1. Sodelovanje z družbenimi in drugimi dejavniki ter z delovnimi organizacijami glede zdravstvene vzgoje.

PROGRAM ZDRAVSTVENE VZGOJE V DISPANZERJIH IN POSVETOVALNICAH ZA ŽENE

Zdravstvenovzgojno delo in zdravstveno izobraževanje v dispanzerjih in posvetovalnicah za žene je del programa zdravstvenega varstva in sestavni del nalog vsakega zdravstvenega delavca.

Namenjeno je:

1. zdravstvenim delavcem
2. delavcem v zdravstvu
3. zdravim varovancem
4. bolnikom
5. vzgojiteljem in učiteljem
6. drugim

1.1. Zdravstveni delavci v dispanzerjih in posvetovalnicah za žene opravijo tečaj zdravstvene vzgoje.

1.2. Sodelujejo pri strokovnem izpopolnjevanju s področja zdravstvenega varstva žena in otrok.

1.3. Vsak dispanzer ima delavca, zadolženega za zdravstveno vzgojo, ki skrbi za njeno izvajanje v dispanzerjih za žene, posvetovalnicah in specialističnih ambulantah in za izvajanje drugih oblik zdravstvene vzgoje in izobraževanja; posebej skrbijo za opremo čakalnic.

1.4. Zdravstveni delavci sodelujejo s šolami, organizacijami in društvi glede zdravstvene vzgoje in izobraževanja.

1.5. Oblikujejo interesne skupine zdravstvenih delavcev na temo **Skrb za lastno zdravje**.

1.6. Izvajajo individualno in skupinsko zdravstveno vzgojo in izobraževanje v zdravstveni in drugi ustanovi; uporabljajo avdiovizualna sredstva.

2.1. Za delavce v zdravstvu organizirajo oziroma izvajajo tečaje higienskega minimuma in oblikovanje interesnih skupin na temo **Skrb za lastno zdravje**.

3.1. Oblikovanje interesnih skupin mladih na temo **Skrb za lastno zdravje** s posebnim poudarkom na načrtovanju družine in preprečevanju neželene nosečnosti, materinski šoli itd.

3.2. Sodelovanje s šolami in delovnimi organizacijami pri izvajanju primarne preventive.

3.3. Individualno in skupinsko izvajanje zdravstvene vzgoje ter razdeljevanje zdravstvenovzgojne literature in avdiovizualnih sredstev.

3.4. Uvajanje novih oblik zdravstvene vzgoje z mladimi, z zdravimi varovanci.

4.1. Individualno zdravstvenovzgojno delo.

4.2. Oblikovanje interesnih skupin na temo **Skrb za lastno zdravje.**

5.1. Sodelovanje pri izobraževanju vzgojiteljev, učiteljev, ključnih in drugih delavcev za zdravstvenovzgojno delo z ženami, otroki in mladimi.

5.2. Sodelovanje pri oblikovanju interesnih skupin vzgojiteljev in učiteljev, ključnih in drugih delavcev na temo **Skrb za lastno zdravje.**

6.1. Oblikovanje interesnih skupin varovancev na temo **Skrb za lastno zdravje** s poudarkom na načrtovanju družine in preprečevanju neželene nosečnosti.

6.2. Organiziranje in izvedba materinskih šol oziroma priprav na porod brez bolečin.

6.3. Organiziranje in izvedba tečajev nege in prehrane ter vzgoje otroka – za starše.

6.4. Sodelovanje pri različnih aktivnostih v družbi (krajevna skupnost, društva, organizacije) zaradi vgrajevanja in širjenja zdravstvene vzgoje in zdravstvenega izobraževanja med prebivalci (npr. razstave, prireditve, javni mediji).

PROGRAM ZDRAVSTVENE VZGOJE V OTROŠKIH DISPANZERJIH IN POSVETOVALNICAH

Zdravstvena vzgoja in izobraževanje je sestavni del redne dejavnosti zdravstvenih delavcev v zdravstvenih organizacijah.

Dispanzerji in posvetovalnice opravljajo zdravstvenovzgojno delo:

1. za zdravstvene delavce
2. za delavce v zdravstvu
3. za zdrave otroke
4. za bolne otroke
5. za starše
6. za vzgojitelje in učitelje
7. za druge (za občane, vzgojnovarstvene organizacije, društva prijateljev mladine, krajevne skupnosti, Rdeči križ, družbenopolitične organizacije in društvenopolitične skupnosti)

1.1. Vsak zdravstveni delavec opravi tečaj zdravstvene vzgoje.

1.2. Sodelovanje zdravstvenih delavcev na strokovnih izpopolnjevanjih iz zdravstvene vzgoje, s področja zdravstvenega varstva žena, otrok in mladine.

1.3. Otroški dispanzer ima delavca, zadolženega za izvajanje zdravstvene vzgoje, v dispanzerju, posvetovalnici, ambulanti, čakalnici itd.

1.4. Zdravstveni delavci glede zdravstvene vzgoje sodelujejo z VVO in drugimi.

1.5. Oblikujejo interesne skupine zdravstvenih delavcev na temo **Skrb za lastno zdravje** in sodelujejo z drugimi skupinami.

2.1. Za druge delavce organiziranje interesnih skupin na temo **Skrb za lastno zdravje** ter organizacija tečajev higienskega minimuma.

3.1. Oblikovanje interesnih skupin na temo **Skrb za lastno zdravje.**

3.2. Ob sistematskih pregledih individualna zdravstvena vzgoja otrok in staršev ter razdeljevanje zdravstvenovzgojne literature (3-letni otroci posebej, 5-letni posebej, otroci v VVO).

4.1. Individualno delo z bolnimi otroki in njihovimi starši.

4.2. Razdeljevanje zdravstvenovzgojne in zdravstvenoizobraževalne literature.

5.1. Oblikovanje interesnih skupin staršev na temo **Skrb za lastno zdravje**, lahko tudi v obliki tečajev za mlade starše.

5.2. Sodelovanje z VVO in krajevno skupnostjo glede aktualne zdravstveno-vzgojne tematike za starše.

6.1. Sodelovanje pri zdravstvenovzgojnem izobraževanju vzgojiteljev in učiteljev v VVO.

6.2. Sodelovanje pri interesnih skupinah vzgojiteljev in učiteljev na temo **Skrb za lastno zdravje**.

7.1. Aktivno vgrajevanje zdravstvene vzgoje predšolskih otrok v programe drugih interesnih skupnosti.

7.2. Sodelovanje pri izvajanju zdravstvene vzgoje v drugih programih, ki so pomembni za širjenje zdravstvene vzgoje in izobraževanja med občani (razstave, proslave, druge aktivnosti).

PROGRAM ZDRAVSTVENE VZGOJE V PATRONAŽNEM VARSTVU

Zdravstvena vzgoja je sestavni del programa zdravstvenega varstva in del nalog vsakega zdravstvenega delavca. Cilj zdravstvene vzgoje je pomagati vsakemu varovancu patronažnega varstva, da s svojim sodelovanjem doseže optimalno zdravje v danih pogojih. Z individualnim pristopom in njegovim aktivnim sodelovanjem je treba naučiti varovanca skrbeti za lastno zdravje in zdravje drugih v danem okolju.

Zdravstvenovzgojni program zajema:

1. tim zdravstvenih delavcev
2. delavce v zdravstvu
3. družino
4. zdrave varovance
5. bolne varovance
6. ogrožene varovance
7. druge, ki sodelujejo z zdravstveno službo v procesu zdravstvene vzgoje in nege

1.1. Vsi zdravstveni delavci postopoma opravijo tečaj zdravstvene vzgoje.

2.2. Vsi zdravstveni delavci se stalno izobražujejo in izpopolnjujejo s področja zdravstvene vzgoje in procesa zdravstvene nege.

1.3. Predvidevamo ustanovitev interesnih skupin zdravstvenih delavcev na temo **Skrb za lastno zdravje**.

2.1. Vsi tehnični delavci oziroma delavci v zdravstvu opravijo tečaj iz osnovnega znanja o higieni živil in osebni higieni.

2.2. Vsi tehnični oziroma delavci v zdravstvu oblikujejo interesne skupine na temo **Skrb za lastno zdravje**.

3.1. Ugotavljamo potrebe družin po zdravstveni vzgoji, negi, zdravju ob obisku na domu ter z drugimi oblikami aktivnega vključevanja družine v proces zdravstvene vzgoje in nege.

3.2. Oblikujemo interesne skupine družin na temo **Skrb za lastno zdravje**.

4.1. Zdrave varovance vključujemo v interesne skupine **Skrb za lastno zdravje**.

4.2. Skupaj z zdravimi iščemo njihove potrebe po zdravstveni vzgoji in negi ter oblikujemo program.

5.1. Vključujemo bolne varovance v interesne skupine bolnikov glede na bolezni.

5.2. Oblikujemo interesne skupine kroničnih bolnikov in jih aktivno vključujemo.

5.3. Oblikujemo interesne skupine bolnikov na temo **Skrb za lastno zdravje**.

6.1. Oblikujemo interesne skupine rizičnih varovancev glede na fizične dejavnike.

7.1. Sodelujemo pri oblikovanju interesnih skupin na temo **Skrb za lastno zdravje** v delovnih organizacijah, družbenopolitičnih organizacijah, družbenopolitičnih skupnosti, društvih in krajevnih skupnostih z namenom preprečevanja obolevnosti in razvijanja primarne preventive.

PROGRAM ZDRAVSTVENE VZGOJE V DISPANZERJIH ZA ŠOLARJE IN MLADINO

Zdravstvena vzgoja je osnovna metoda preventivnega dela in sestavni del nalog zdravstvenega delavca na področju zdravstvenega varstva otrok in mladine. Želimo, da jo sistematično izvajajo vsi zdravstveni delavci.

Zdravstvenovzgojno delo in izobraževanje je namenjeno:

1. zdravstvenim delavcem
2. delavcem v zdravstvu
3. zdravim varovancem, otrokom in mladini
4. bolnikom, otrokom in mladini
5. staršem
6. vzgojiteljem in učiteljem

Za vsako skupino predlagamo poseben program. Izvajalci so zdravstveni delavci in drugi. Ta program je sestavni del rednega programa dela, kar zagotovi financer. Nosilec programa je zdravstvena služba.

1.1. Vsi zdravstveni delavci se postopoma vključijo v tečaje zdravstvene vzgoje.

1.2. Vsaka TOZD zadolži enega zdravstvenega delavca za koordinacijo in izvajanje zdravstvenovzgojnih in izobraževalnih nalog, zato predvidi tudi ustrezno sistematzicijo.

1.3. Uvajanje skupinskega dela z interesnimi skupinami otrok, staršev, odraslih, prosvetno-pedagoških delavcev in drugih.

1.4. Nabava strokovne literature, predvsem za zdravstveno vzgojo, aktivno strokovno izpopolnjevanje na področju zdravstvenega varstva otrok in mladine.

2.1. Organiziranje tečajev oziroma skupinskega dela za druge delavce na temo **Skrb za lastno zdravje**.

2.2. Organiziranje tečajev higienskega minimuma za čistilke in druge delavce.

3.1. Ob sistematskih pregledih delo z interesnimi skupinami mladih na temo *Vsak sam skrbi za svoje zdravje*, posebna obravnava socialnomedicinskih tem glede na starostne skupine (alkoholizem, kajenje, zdrava prehrana, osebna higiena, načrtovanje družine in kontracepcija).

3.2. Razdeljevanje zdravstvenovzgojne literature in drugih propagandnih gradiv.

3.3. Uporaba zdravstvenovzgojnih nazornih sredstev in pripomočkov pri zdravstveni vzgoji otrok in mladine.

3.4. Organiziranje in izvajanje stalnih in občasnih zdravstvenovzgojnih razstav v prostorih zdravstvenih organizacij, posebej v čakalnicah in ambulantah, v šolah (skupaj z učenci in vodstvom) itd.

4.1. Oblikovanje interesnih skupin bolnikov, zdravstvenovzgojno usposabljanje za življenje z določeno boleznijo; istočasno razvijanje skrbi in odgovornosti za lastno zdravje.

4.2. Tudi za to skupino velja 3.2., 3.3., 3.4.

5.1. Individualno in skupinsko sodelovanje s šolo:

– z vodstvi šol, ravnatelji

– z vzgojitelji, učitelji.

5.2. Sodelovanje pri izvajanju zdravstvenovzgojnega programa za šole (seminarji, tečaji, roditeljski sestanki) (glej program).

5.3. Sodelovanje pri interesnih skupinah za zdravstveno vzgojo pedagogov, drugih delavcev v šoli, učencev, dijakov.

5.4. Pomoč staršem pri oblikovanju interesnih skupin na temo *Vsak sam skrbi za svoje zdravje*.

6.1. Sodelovanje pri izvajanju zdravstvenovzgojnega programa na šoli.

6.2. Sodelovanje pri interesnih skupinah pedagogov in prosvetnih delavcev na temo *Vsak sam skrbi za svoje zdravje*.

6.3. Pomoč pri usposabljanju za zdravstvenovzgojno delo vseh članov šolske skupnosti.

PROGRAM ZDRAVSTVENE VZGOJE V ZOBOZDRAVSTVU

Zobozdravstvena vzgoja je sestavni del programa zdravstvene vzgoje in programa zdravstvenega varstva ter del nalog vsakega zdravstvenega delavca.

Program zajema:

1. tim zdravstvenih delavcev v zobozdravstvu
2. delavce v zobozdravstvu
3. zdrave varovance
4. bolne varovance
5. ogrožene varovance
6. druge

1.1. Vsi zdravstveni delavci v zobozdravstvu postopoma opravijo tečaj zdravstvene vzgoje.

1.2. Predvidevamo ustanovitev interesnih skupin zdravstvenih delavcev v zobozdravstvu na temo **Skrb za lastno zdravje**.

1.3. Strokovno izpopolnjevanje in izobraževanje s področja zdravstvene vzgoje poteka neprekinjeno; uvajamo nove oblike dela.

1.4. Ugotavljamo potrebe zdravih in bolnih varovancev po zdravstveni vzgoji in negi.

1.5. Čakalnice, prostore in ambulante opremimo s primernimi avdiovizualnimi sredstvi, materiali in literaturo. Varovance individualno seznanimo in jim zagotovimo pisna navodila v zvezi z njihovo skrbjo in odgovornostjo za lastno zdravje itd.

1.6. Sodelujemo pri interesnih skupinah bolnikov, varovancev.

1.7. Zdravstveni delavci zagotovimo pisna navodila za zdrave varovance, za bolnike in za medije množičnega obveščanja.

TREBA JE DELATI, NIČ DRUGEGA KAKOR DELATI. IN TREBA JE IMETI POTRPLJENJE.

Auguste Rodin

2.1. Vsi tehnični delavci opravijo osnovni tečaj osnovnega znanja o higieni živil in osebni higieni.

2.2. Vključeni so v interesne skupine na temo **Skrb za lastno zdravje**.

3.1. Skupaj z varovanci ugotavljamo potrebe za oblikovanje posameznega programa na temo **Skrb za lastno zdravje**; vključuje tudi zobozdravstveno vzgojo.

3.2. Oblikujemo interesne skupine zdravih na temo zobozdravstvena vzgoja.

3.3. Vsakega posameznika na primeren način individualno poučimo o izvajanju ustne nege in preprečevanju zobne gnilobe.

4.1. To skupino vključimo skupno z 3.1., 3.2., 3.3.

5.1. Opredelimo ogrožene oziroma interesne skupine varovancev na temo **Skrb za lastno zdravje** (npr. nosečnice, delavce in druge) s poudarkom na zobozdravstveni vzgoji.

6.1. Sodelujemo z delovnimi organizacijami, šolami, vzgojnovarstvenimi organizacijami, družbenopolitičnimi organizacijami in skupnostmi ter društvi z namenom razvijanja primarne preventive v zdravstveni vzgoji in razvijanja interesnih skupin na temo **Skrb za lastno zdravje**.

PROGRAM ZDRAVSTVENE VZGOJE V DISPANZERJIH MLADINSKEGA ZOBOZDRAVSTVA

Zobozdravstvena vzgoja je metoda preventivnega dela in sestavni del nalog zdravstvenih delavcev v zobozdravstveni dejavnosti. Vsi zobozdravstveni delavci jo izvajajo sistematično.

Zobozdravstveno vzgojno delo in izobraževanje je namenjeno:

1. zobozdravstvenim delavcem
2. delavcem v zobozdravstvu
3. zdravim varovancem, otrokom in mladini
4. bolnim varovancem, otrokom in mladini
5. staršem
6. vzgojiteljem in učiteljem

Za vsako skupino predlagamo poseben program. Izvajalci so zobozdravstveni delavci in drugi. Nosilec programa je zdravstvena služba, ki zagotavlja strokovno doktrino.

1.1. Vsi zobozdravstveni delavci se postopoma vključijo v tečaj zdravstvene vzgoje.

1.2. Vsak zobozdravstveni dispanzer zadolži enega zdravstvenega delavca za koordinacijo in izvajanje zdravstvene vzgoje in izobraževalnih nalog; za to predvidi tudi ustrezno sistematizacijo.

1.3. Uvajanje skupinskega dela z interesnimi skupinami otrok, staršev, odraslih, prosvetno-pedagoških delavcev in drugih.

1.4. Nabava strokovne literature.

1.5. Aktivno strokovno izpopolnjevanje predvsem s področja zobozdravstvene vzgoje.

1.6. Ugotavljanje potreb zdravih in bolnih varovancev po zobozdravstveni vzgoji.

2.1. Organizacija skupinskega dela na temo **Skrb za lastno zdravje**.

2.2. Opravijo tečaj higienskega minimuma – čistilke in drugi delavci.

3.1. Ob sistematskih pregledih 3-letnih otrok aktivno izvajamo individualno zobozdravstveno vzgojo.

3.2. Aktivno izvajanje skupinskega dela na temo **Skrb za lastno zdravje** za predšolske in šolske otroke.

3.3. Uporaba nazornih sredstev pri izvajanju zobozdravstvene vzgoje.

3.4. Razdeljevanje zdravstvenovzgojnega in izobraževalnega gradiva.

3.5. Organizacija in izvajanje stalnih in občasnih zdravstvenovzgojnih razstav v prostorih dispanzerja, posebej v čakalnici in ambulanti (skupaj z varovanci).

3.6. Sodelovanje pri izvajanju zobozdravstvenega vzgojnega programa v VVO, osnovnih šolah in šolah srednjega usmerjenega izobraževanja.

4.1. Oblikovanje interesnih skupin na temo **Skrb za lastno zdravje**.

4.2. Enako kot 3.3., 3.4. in 3.5.

5.1. Sodelovanje z interesnimi skupinami staršev na temo **Skrb za lastno zdravje**.

5.2. Aktivno sodelovanje pri izvajanju zobozdravstvenega vzgojnega programa za starše (roditeljski sestanki).

6.1. Individualno in skupinsko sodelovanje s pedagogi in vzgojitelji ter vodstvom VVO in šol.

6.2. Sodelovanje pri interesnih skupinah vzgojiteljev, pedagogov na temo **Skrb za lastno zdravje**.

6.3. Sodelovanje z drugimi organizacijami in društvi glede zobozdravstvene vzgoje.

PROGRAM ZDRAVSTVENE VZGOJE V DISPANZERJIH

Program zdravstvenovzgojnega in izobraževalnega dela v dispanzerju je del programa zdravstvenega varstva in del nalog vsakega zdravstvenega delavca v timu. Vsebina dela izhaja iz dejavnosti dispanzerja (diabetični, revmatološki, kardiološki, pnevmoftziološki, nevropsihiatrični, za kožne in spolne bolezni, za športnike) in aktualne patologije prebivalstva. Nujno je vključevanje primarnega preventivnega vidika zdravstvene vzgoje.

Zdravstvenovzgojni program je namenjen:

1. timu zdravstvenih delavcev
2. delavcem v zdravstvu
3. zdravim varovancem
4. bolnim varovancem
5. ogroženim varovancem
6. drugim, ki sodelujejo pri zdravstvenem varstvu v dispanzerjih

1.1. Predvidevamo ustanovitev interesnih skupin zdravstvenih delavcev na temo **Skrb za lastno zdravje**.

1.2. Vsi zdravstveni delavci postopno opravijo tečaj zdravstvene vzgoje.

1.3. Vsak dispanzer ima delavca, zadolženega za zdravstveno vzgojo, ki skrbi za izvajanje te dejavnosti v dispanzerjih za žene, posvetovalnicah specialističnih ambulantah in za izvajanje drugih oblik zdravstvene vzgoje; posebej skrbijo za opremo čakalnic.

1.4. Strokovno izpopolnjevanje in izobraževanje s področja zdravstvene vzgoje poteka neprekinjeno; uvajamo nove oblike dela.

1.5. Ugotavljamo potrebe zdravih in bolnih varovancev po zdravstveni vzgoji in negi.

1.6. Čakalnice, ambulante in druge prostore opremimo s primernimi avdiovizualnimi gradivi. Varovance individualno seznanimo in jim zagotovimo pisana navodila v zvezi z njihovo skrbjo za lastno zdravje, za življenje z boleznijo itd.

1.7. Sodelujemo pri interesnih skupinah zdravih in bolnih varovancev.

1.8. Zdravstveni delavci zagotovijo pisna navodila za varovance in za medije množičnega obveščanja (interna glasila).

2.1. Vsi tehnični delavci opravijo tečaj osnovnega znanja o higieni živil in osebni higieni.

2.2. Vključujejo se v interesne skupine na temo **Skrb za lastno zdravje**.

3.1. Oblikujemo interesno skupino na temo **Skrb za lastno zdravje** s poudarkom na dejavnosti dispanzerja (hipertoniki, diabetiki, revmatični, pnevmoftiziološki, kožni bolniki in bolniki s spolnimi boleznimi, nevropsihiatrični bolniki, medicina dela).

3.1.1. Skupaj z varovanci ugotavljamo potrebe po zdravstveni vzgoji in negi za oblikovanje programa dela (ankete, pogovori).

4.1. Oblikujemo interesne skupine bolnikov glede na bolezen oziroma nevarnost bolezni.

4.2. Oblikujemo interesne skupine bolnikov na temo **Skrb za lastno zdravje**.

4.3. Skupaj z bolniki ves čas ugotavljamo njihove potrebe po zdravstveni vzgoji in negi.

5.3. Oblikujemo interesne skupine ogroženih.

5.4. Oblikujemo interesne skupine na temo **Skrb za lastno zdravje**.

6.1. Oblikujemo interesne skupine na temo **Skrb za lastno zdravje** v delovnih organizacijah, družbenopolitičnih organizacijah, družbenopolitičnih skupnostih in društvih z namenom, da bi preprečevali obolevnost oziroma razvijali primarno preventivo v zdravstveni vzgoji.

PROGRAM ZDRAVSTVENE VZGOJE V BOLNIŠNICI

Program je zastavljen tako, da zajema kadrovske, vsebinske, organizacijske in materialne možnosti. Je sestavni del rednega delovnega programa vsake TOZD, delovne enote, delovnih nalog vsakega zdravstvenega delavca in delavca v zdravstvenem oziroma negovalnem timu.

Cilj zdravstvenovzgojnega programa je pomagati bolniku in z njegovim sodelovanjem doseči optimalno zdravje v danih pogojih. Z njegovim aktivnim sodelovanjem ga istočasno naučimo razvijati skrb in odgovornost za lastno zdravje in za zdravje drugih v danem okolju.

Dolgoročno želimo doseči zmanjševanje obolevnosti oziroma naučiti ljudi čim boljše živeti s svojo boleznijo.

Zdravstvenovzgojno in izobraževalno delo izvajajo vsi člani negovalnega tima po svojih sposobnostih; to mora biti dnevno usklajeno in načrtovano, za posamezne faze procesa zdravstvene nege pa občasno.

Vsebina dela je aktualna patologija prebivalstva in osnovne teme iz higiene, prehrane, krepitve in utrjevanja zdravja in zdravega načina življenja.

Metode dela: delo s posameznikom, s skupino, uporaba avdiovizualnih sredstev in propagandnega gradiva, priprava razstav, delo v čakalnici, ambulanti, bolniški sobi, dnevnem prostoru, priprava pisnih gradiv za bolnike in za medije množičnih komunikacij.

Sistematično in neprekinjeno zdravstvenovzgojno delo zahteva v vsaki TOZD delavca, zadolženega za zdravstveno vzgojo, ki skrbi za izvajanje in usklajevanje zdravstvenovzgojnega dela v bolnišnici.

To delo lahko opravljajo odgovorne oziroma glavne sestre.

Za delo s posebnimi skupinami bolnikov predvidevamo namestitev zdravstvenega pedagoga.

Zdravstvenovzgojni program zajema:

1. tim zdravstvenih delavcev
2. delavce v zdravstvu
3. zdrave varovance, svojce
4. hospitalizirane bolnike
5. ogrožene varovance
6. druge, ki sodelujejo z zdravstveno službo v procesu zdravstvene nege

1.1. Predvidevamo ustanovitev interesnih skupin zdravstvenih delavcev na temo **Skrb za lastno zdravje**.

1.2. Vsi zdravstveni delavci postopno opravijo tečaj zdravstvene vzgoje.

1.3. Strokovno izpopolnjevanje in izobraževanje s področja zdravstvene vzgoje poteka neprekinjeno; uvajamo nove oblike zdravstvenovzgojnega dela.

1.4. Opremimo čakalnice, ambulante, bolniške sobe, dnevne prostore s primernimi zdravstvenovzgojnimi gradivi ter za vsakega bolnika pripravimo pisna navodila – informacije v zvezi z njegovo boleznijo in zdravim načinom življenja.

2.1. Vsi tehnični delavci opravijo tečaj iz osnovnega znanja o higieni in osebni higieni ter higieni živil.

2.2. Vključijo se v interesne skupine na temo **Skrb za lastno zdravje**.

3.1. Skupaj z varovanci in svojci ugotavljamo potrebe po zdravstveni vzgoji, zdravstveni negi, krepimo zdravje itd.

3.2. Oblikujemo interesne skupine zdravih varovancev in svojcev na temo **Skrb za lastno zdravje**.

4.1. Oblikujemo interesne skupine bolnikov glede na obolenje.

4.2. Oblikujemo interesne skupine bolnikov na temo **Skrb za lastno zdravje**, posebej zajamemo tiste, ki so dalj časa hospitalizirani.

4.3. Skupaj z bolniki neprekinjeno ugotavljamo njihove potrebe po zdravstveni vzgoji in negi.

5.1. Oblikujemo interesne skupine ogroženih varovancev glede na rizične dejavnike.

6.1. Sodelujemo in povezujemo nadaljevanje bolnišničnega zdravstvenega varstva z zunajbolnišničnimi ter drugimi službami in dejavnostmi.

V ŽIVLJENJU JE POTREBNA VZTRAJNOST. NOBENA RESNA STVAR NE GRE ZLAHKA IN GLADKO. S TEM SI JE TREBA BITI OD MALEGA NA JASNEM. TOREJ: ČE DOŽIVIŠ NEUSPEH, SE NE SMEŠ UMAKNITI, TEMVEČ MORAŠ SPET IN SPET POSKUŠATI IN NAZADNJE BOŠ PRAV GOTOVO USPEL. NOBENA TEŽAVA NE BI SMELA OMAJATI ČLOVEKA V NJEGOVI VZTRAJNOSTI.

Josip Broz-Tito

PROGRAM ZDRAVSTVENE VZGOJE V ZDRAVILIŠČU

Zdravstvena vzgoja je sestavni del programa dela zdravilišča. Dela in naloge vsakega zdravstvenega delavca zajemajo tudi zdravstvenovzgojno delo.

Program dela v zdravilišču zajema:

1. tim zdravstvenih delavcev
2. delavce v zdravilišču
3. bolne varovance
4. ogrožene varovance
5. zdrave varovance
6. druge

1.1. Vsi zdravstveni delavci v timu postopoma opravijo tečaj zdravstvene vzgoje.

1.2. Oblikujejo interesne skupine zdravstvenih delavcev na temo **Skrb za lastno zdravje**.

1.3. Stalno strokovno izpopolnjevanje in izobraževanje zajema tudi področje zdravstvene vzgoje.

2.1. Vsi delavci v zdravilišču opravijo tečaj osnovnega znanja o higieni živil in osebni higieni.

2.2. Sodelujejo pri interesnih skupinah na temo **Skrb za lastno zdravje**.

3.1. Za bolnike (skupno z njimi) oblikujemo interesne skupine na temo **Skrb za lastno zdravje**.

3.2. Skupno z bolniki ugotavljamo potrebe po zdravstveni vzgoji oziroma izboljšanju zdravstvenega stanja.

4.1. Skupno z ogroženimi varovanci ugotavljamo potrebe po zdravstveni vzgoji oziroma zdravju glede na program dela zdravilišča (Laško, Rogaška Slatina, Podčetrtek, Čateške toplice, Dobrna).

4.2. Oblikujemo interesne skupine ogroženih varovancev glede na rizične dejavnike.

4.3. Oblikujemo interesne skupine ogroženih varovancev na temo **Skrb za lastno zdravje**.

5.1. Oblikujemo interesne skupine na temo **Skrb za lastno zdravje**.

6.1. Sodelujemo pri razvijanju in organiziranju zdravstvenovzgojnega dela za razna strokovna področja.

6.2. Sodelujemo pri vgrajevanju zdravstvene vzgoje v družbene strukture, predvsem prek varovancev.

PROGRAM ZDRAVSTVENE VZGOJE V LEKARNAH

Lekarne se enakovredno vključujejo v izvajanje programa zdravstvenega varstva. Zdravstvenovzgojno delo je sestavni del njihovega programa dela.

Program zajema:

1. tim zdravstvenih delavcev v lekarni
2. delavce v lekarniški službi
3. varovance, ki koristijo njihove storitve
4. druge

- 1.1. Zdravstveni delavci v lekarni postopoma opravijo tečaj zdravstvene vzgoje.
- 1.2. Sodelujejo pri oblikovanju programa zdravstvenovzgojnega dela z ugotavljanjem potreb varovancev po zdravstveni vzgoji; uporabljajo zdravstvenovzgojna gradiva.
- 1.3. Vključeni so v interesne skupine zdravstvenih delavcev na temo **Skrb za lastno zdravje**.
- 1.4. Stalno se strokovno izpopolnjujejo in izobražujejo tudi s področja zdravstvene vzgoje.
 - 2.1. Delavci v lekarniški službi opravijo tečaj osnovnega znanja o higieni živil in osebni higieni.
 - 2.2. Vključeni so v interesne skupine na temo **Skrb za lastno zdravje**.
- 3.1. Zdravstveni delavci v lekarnah predvsem individualno dajejo navodila o uporabi zdravil oziroma pojasnila.
 - 4.1. Pomagajo pri organiziranju razstav z zdravstvenovzgojno tematiko v lekarnah.
 - 4.2. Sodelujejo z zdravstveno in drugimi službami glede racionalne porabe zdravil in zdravstvene vzgoje občanov, varovancev.

TRUBARJEV DINAR – PRISPEVKI ZA SPOMINSKI GAJ

Kar precej spomenikov velikih slovenskih kulturnikov in umetnikov je nastalo iz neštetihih drobnih denarnih prispevkov ljudi, ki so tudi tako hoteli počastiti njihov spomin. Letos mineva 400 let od smrti očeta slovenske knjige Primoža Trubarja. Na Raščici pri Velikih Laščah, kjer se je rodil, ob tej priložnosti urejajo spominski gaj. Središče tega gaja je mlin, ki stoji na temeljih nekdanje Trubarjeve domačije. Spomenik urejata arhitekt Loboda in profesor Dolar skupaj z muzejskimi strokovnjaki.

Spominski gaj Primoža Trubarja naj bi po zamisli načrtovalcev nastal kot sad denarnih prispevkov vseh Slovencev. Seveda pri tem ne gre zgolj za velikost vsote, ki jo bo kdo namenil za uresničitev tega načrta, temveč predvsem za občutek hvaležnosti in odgovornosti za našo kul-

turno in narodno dediščino.

Denarne prispevke sprejema **Krajevna skupnost Velike Lašče** na žiro račun: **50101-645-62158** s pripisom: **Za Trubarjevo spominsko hišo**. Zamisel tudi zdravstvenim delavcem oziroma našim bralcem toplo priporočamo!

Uredništvo

ČE NAS NE BO REŠILA NAŠA LASTNA PAMET, NAS NE BO NIČ REŠILO.

M. Krleža